EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 29.1.2021.
COM(2021) 33 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Izvērtējums attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 534/2014/ES par makrofinansiālo palīdzību Tunisijas Republikai

{SWD(2021) 8 final}

Eiropas Parlaments un Padome 2014. gada maijā pieņēma lēmumu[1] par makrofinansiālo palīdzību (MFP) 300 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu Tunisijai novērst maksājumu bilances krīzi, kas bija saasinājusies pēc 2011. gada "jasmīnu revolūcijas" un tai sekojošās politiskās un ekonomiskās pārejas. Šī palīdzība tika pilnībā izmaksāta trīs daļās laikā no 2015. gada maija līdz 2017. gada jūlijam.

Lai veiktu Tunisijai sniegtās MFP-I *ex post* izvērtējumu, uz kura balstās pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments (SWD), par ārējo līgumslēdzēju tika izraudzīts *ICF* sadarbībā ar *Cambridge Econometrics*. Ārējā izvērtējuma mērķis bija novērtēt konkrētās MFP piemērotību, lietderību, efektivitāti, saskanību un ES pievienoto vērtību. Tajā tika skatīta arī programmas sociālā ietekme un ietekme uz Tunisijas valsts parāda atmaksājamību. Izvērtējums pamatojas uz datiem, kuri tika iegūti, izmantojot dažādus kvantitatīvos un kvalitatīvos izpētes paņēmienus, ieskaitot apspriešanos ar galvenajām ieinteresētajām personām. Tika konstatēti vairāki metodiskie ierobežojumi, taču tie neietekmē izvērtējuma pamatā esošās analīzes vispārējo uzticamību. Konstatēto risku un ierobežojumu mazināšanai tika izmantoti plašs avotu klāsts, dažādi izvērtēšanas paņēmieni, alternatīvi scenāriji un vairākkārtēja atgriezeniskā saite.

Ārējā izvērtējuma un Komisijas SWD nolūks ir 1) sniegt pamatojumu MFP instrumenta turpmākajam izmantojumam un 2) nodrošināt pārredzamību un pārskatatbildību saskaņā ar Finanšu regulu[2] un lēmumu par MFP Tunisijai.

Izvērtējumā tika konstatēts, ka MFP-I ir bijusi **piemērota** tās mērķu, finansējuma apjoma un strukturālo nosacījumu ziņā. MFP nosacījumi attiecībā uz politiku bija vērsti uz nozīmīgākajiem Tunisijas reformu problēmjautājumiem, t. i., nodokļiem, publisko finanšu pārvaldību, sociālās drošības tīklu, finanšu sektoru, valsts statistikas sistēmu un tirdzniecību. Valsts sekmīgi izpildīja visus saskaņotos reformu nosacījumus, tomēr bija vērojamas grūtības sociālās drošības tīklu un tirdzniecības reformu jomā. Ārējā izvērtējumā tika secināts, ka lielākas attiecīgo Tunisijas iestāžu spējas būtu veicinājušas labākus panākumus šajās jomās, tomēr tas jāskata kontekstā ar problēmām, ar kurām vēl salīdzinoši jaunās Tunisijas iestādes politiskās nestabilitātes apstākļos saskaras administratīvo spēju un atbildības ziņā. Šis konstatējums arī parādīja, ka reformas būtu jāizstrādā tā, lai izvirzītu sasniedzamus mērķus, ņemot vērā trauslo institucionālo kontekstu un sadrumstaloto politisko vidi, kas var aizkavēt reformu programmas īstenošanu, kā tas bija 2015.–2017. gadā. Tas, ka daudzi MFP-I nosacījumi (nodokļu, publisko finanšu pārvaldības, sociālās drošības tīkla un finanšu sektora jomās) vēlāk tika pārņemti MFP-II instrumentā, apliecina ES un Tunisijas valdības kopīgos centienus koncentrēt darbu uz noturīga progresa panākšanu šajās būtiskajās reformu jomās.

MFP-I bija **efektīva**, jo tā palīdzēja uzlabot Tunisijas maksājumu bilanci, kā arī atbalstīja fiskālo konsolidāciju, pateicoties ļoti izdevīgiem finansējuma noteikumiem un nosacījumiem attiecībā uz politiku. MFP 2015.–2016. gadā sedza aptuveni 11,3 % no atlikušā finanšu iztrūkuma un palielināja uzticēšanos Tunisijas ekonomikai (samazinot tirgus finansējuma izmaksas un palīdzot stabilizēt valsts valūtu).

MFP-I bija izstrādāta un īstenota **lietderīgi**, un tā bija **saskanīga** ar kopējo politikas satvaru, kas dod ievirzi ES un Tunisijas attiecībām. Turklāt tā bija augstā mērā saskanīga ar ārējiem pasākumiem, ko veic citi starptautiskie līdzekļu devēji. MFP ne tikai veicināja "sloga

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 534/2014/ES (2014. gada 15. maijs) par makrofinansiālo palīdzību Tunisijas Republikai. Sk. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1476964844762&uri=CELEX:32014D0534.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32018R1046.

dalīšanu" ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF) un citiem līdzekļu devējiem finansiālā ziņā, bet arī stiprināja SVF un Pasaules Bankas (PB) veicinātās reformas tādējādi, ka tika piemēroti savstarpēji izvirzīti un savstarpēji papildinoši nosacījumi. Neatkarīgi no sākotnējās ieceres samazināt savstarpēji izvirzītos nosacījumus, izvērtējums apliecināja, ka bija pareizs lēmums koncentrēties uz galvenajām reformu jomām, pat ja tās ir ietvertas citos instrumentos. Arī attiecībā uz turpmākiem pasākumiem būtu vēlams rīkoties līdzīgi.

ES pievienotā vērtība galvenokārt izpaudās kā Tunisijas ekonomikai nodrošinātais finansiālais labums, pateicoties MFP aizdevumu ļoti izdevīgajiem nosacījumiem, kas ļauj panākt fiskālos ietaupījumus un pakāpeniski novērst primāro valsts budžeta deficītu. Dažās reformu jomās MFP radīja papildu stimulu īstenot reformas, ko prasīja SVF (t. i., finanšu sektorā) un PB (t. i., sociālās drošības tīkla reformas), tādējādi veicinot vietējo iestāžu pastāvīgu pievēršanos šiem jautājumiem. Turklāt jāatzīmē, ka MFP-I bija vienīgais instruments, kas mudināja virzīt vienkāršotās nodokļu deklarācijas sistēmu (*régime forfaitaire*).

MFP **sociālās ietekmes** hipotētiskā scenārija analīze liecina, ka tad, ja MFP nebūtu sniegta, bet būtu turpināts SVF atbalsts, netiešā ietekme uz sociālo situāciju Tunisijā būtu bijusi ierobežota. MFP panāca lielāku ietekmi, izmantojot *tiešos kanālus*, proti, saprašanās memorandā iekļautos nosacījumus par sociālās drošības tīkla reformām.

Visbeidzot, izvērtējumā tika konstatēts, ka MFP-I pozitīvi ietekmēja Tunisijas **valsts parāda atmaksājamību**. Pateicoties MFP ļoti izdevīgajiem finansējuma nosacījumiem, tā palīdzēja radīt fiskālos ietaupījumus un palīdzēja Tunisijai korekciju īstenošanā, radot fiskālo telpu citām reformām un sociālo izdevumu uzturēšanai. Tomēr, tā kā MFP-I apjoms bija salīdzinoši neliels, ir maz ticams, ka tad, ja MFP-I nebūtu bijis, šīs palīdzības neesība būtu būtiski ietekmējusi Tunisijas valsts parāda atmaksājamību.

Secināms, ka MFP-I palīdzēja Tunisijas ekonomikai atgūties pēc 2011. gada "jasmīnu revolūcijas" un tai sekojošās politiskās pārejas, nodrošinot fiskālos ietaupījumus un finansiālu labumu, kā arī stimulējot privātā sektora uzticēšanos. MFP nosacījumu kopums bija pilnībā saskaņots ar attiecīgo SVF programmu un radīja politiski pastiprinošu ietekmi, kas veicināja vietējo iestāžu pievēršanos būtiskajām reformām, pat jomās, uz kurām neattiecās citas starptautisko līdzekļu devēju programmas. Šīs konkrētās MFP detalizēts un vispusīgs novērtējums ir sniegts Komisijas dienestu darba dokumentā, kas ir šā ziņojuma pamatā.